

Naar aanleiding van de viering van 100 jaar Vrouwenraad brengt Knack in 2005 een hele artikelenreeks.

NA HET GEWELD DE BLOEMEN

Dat veel vrouwen het slachtoffer zijn van huiselijk geweld is algemeen geweten. Wat er de dieperliggende mechanismen van zijn, is minder bekend, en dat heeft nefaste gevolgen.

‘Ik kan niet begrijpen waarom mijn vriendin niet onmiddellijk een echtscheiding aanvraagt’, zegt Miet Jansens (fictieve naam). ‘Haar man terroriseert haar, slingert haar verwijten naar het hoofd in het bijzijn van de kinderen, en gooit de huisraad stuk. *Femme battue?* Komaan... Als mijn vriendin dit blijft verdragen, heeft ze wel zélf voor haar problemen gezorgd.’

De reactie is typisch en getuigt van een slecht inzicht in de onderhuidse mechanismen die bij partnergeweld spelen. Fysiek of psychisch mishandelde vrouwen kunnen niet heldhaftig naar de rechter stappen. Ze hebben namelijk een totaal vernietigd zelfbeeld. Ze kunnen zich pas van hun partner losmaken, als ze dit gebroken zelfbeeld opnieuw hebben opgebouwd.

Zelfs professionele hulpverleners zijn niet altijd met de patronen van partnergeweld vertrouwd. Voor de slachtoffers heeft dat nefaste gevolgen. Politie mensen trekken de ernst van de klacht in twijfel die een vrouw tegen haar man heeft neergelegd wanneer ze het koppel even later gearmd door de straat zien lopen. Idem dito voor de advocaten die hun cliënten adviseren juridische stappen te zetten, terwijl die daar mentaal allerminst klaar voor zijn.

‘Mishandelde vrouwen denken dat ze niets waard zijn’, zegt Lutgart Van Parijs van de Beweging tegen Geweld, vzw Zijn. ‘Hoe kan iemand met een gebroken zelfbeeld uit een relatie stappen? Een echtscheiding vergt zelfvertrouwen. Slachtoffers moeten via therapie en gesprekken het beeld dat ze van zichzelf hebben, weer opblinken en zichzelf opnieuw graag leren zien. Niet alleen de slachtoffers, ook de meeste daders hebben een laag zelfbeeld. Ze gebruiken iemand anders om zich beter te voelen.’

Slachtoffers van partnergeweld steken vaak de kop in het zand. Ze doen er meestal lang over vooraleer ze de pijnlijke waarheid onder ogen durven en kunnen zien. Toch is inzicht in het pro-

bleem de eerste stap naar een uitweg. Of slachtoffers er al dan niet in slagen de spiraal van geweld te doorbreken, hangt af van de mate waarin ze gevoelsmatig én financieel afhankelijk zijn van de dader.

De controle is compleet

‘Mijn ex-man kon niet verdragen dat ik zelf vrienden of vriendinnen had’, zegt Nicky Buysse (fictieve naam), die jarenlang door haar voormalige echtgenoot werd gehanteerd, bedreigd en gepest omdat hun relatie op seksueel gebied niet tot tevredenheid stemde. ‘Mijn ex ging openlijk vreemd, om mij te kunnen kwetsen. Mijn enige vriendin was een vrouw uit zijn kennissenkring, waardoor ik jarenlang bij niemand mijn verhaal kwijt kon.’

‘Partnergeweld begint vaak met het isoleren van het slachtoffer’, zegt Lutgart Van Parijs. ‘Geleidelijk berooft de dader het slachtoffer volledig van zijn individuele vrijheid. De controle wordt voortdurend opgevoerd. Op die manier ontstaat een ongezonde vorm van afhankelijkheid. Gezinnen waarin partnergeweld voorkomt, leven vaak zeer geïsoleerd. Nogal wat vrouwen zijn bovendien financieel afhankelijk. Ze stoppen met werken. Als ze dan toch een baan hebben, komt hun loon wel eens op de rekening van de echtgenoot.’

‘De symbolische identiteit van slachtoffers van partnergeweld is ook veel beperkter. Wie zich goed in zijn vel voelt, heeft een uitgebreide symbolische identiteit. Vrouwen zijn naast partner, echtgenote, moeder, eveneens vriendin, werkneemster, lid van een sportclub of vereniging. Slachtoffers van partnergeweld voelen zich vaak alleen nog partner, echtgenote en moeder.’

‘Ik heb jarenlang het leven geleid dat mijn man voor mij had uitgestippeld’, vertelt Lies Leemans (fictieve naam). ‘Geen contacten met mijn familie of vrienden. Geen eigen hobby’s. Geen eigen baan. Pas nu — we zijn intussen al

een paar jaar gescheiden — heb ik de kracht om zelf aan mijn carrière als binnenhuisarchitect te timmeren. Ik heb opnieuw een goede relatie met mijn familie en vrienden. En ik mag de boeken lezen en de films bekijken waar ik zelf van houd. Alleen moet ik financieel nog het hoofd boven water kunnen houden. Ik ben 44. Op mijn leeftijd aan een carrière beginnen, is een hele klus. Maar ik heb het ervoor over.’

‘Als mijn man weer gewelddadig wordt, gooit hij niet langer met het servies’, zegt Lieve Lievens (fictieve naam). ‘Hij zwijgt. Dagenlang, wekenlang, soms maandenlang houdt hij de lippen op elkaar. Maandenlang zonder knuffels. Elke nacht slaapt hij dan in de zetel.’

Het is niet omdat er geen klappen vallen dat het gedrag niet gewelddadig kan zijn. ‘Vernederingen, bedreigingen, achterhouden van huishoudgeld, is even nefast’, zegt Lutgart Van Parijs. ‘Door het contact met vrienden en familieleden beperkt te houden, wordt de kans kleiner dat het wangedrag uitlekt. Bovendien gedraagt de dader zich tegenover de buitenwereld uitermate charmant, vooral wanneer hij een mooi diploma op zak heeft. Op die manier vermoeden maar weinig mensen dat er in het gezin wat aan de hand is. Naar buiten treden, wordt zo voor het slachtoffer enorm moeilijk. Zal haar verhaal wel worden geloofd? Mishandelde vrouwen voelen zich vaak heel angstig, eenzaam en vooral machteloos.’

En de cirkel is rond

Waarom trekt een vrouw nadat ze bij de politie een klacht heeft ingediend tegen haar man, die korte tijd later weer in, en worden beiden ogenschijnlijk dikke vrienden? Lutgart Van Parijs: ‘Partnergeweld verloopt cyclisch. Na het geweld zijn er de bloemen. De dader betuigt spijt, zweert dat hij het nooit meer zal doen. In deze „rustpauze” worden de klachten ingetrokken, of keren vrouwen die het huis uit zijn ge-

FEITEN

Partnergeweld is een ernstig probleem

- Eén op de vijf vrouwen krijgt te maken met lichte vormen van geweld.
- Eén op de zes vrouwen is slachtoffer van partnergeweld.
- Eén op de zestien vrouwen is slachtoffer van ernstige, levensbedreigende vormen van geweld.
- 2,3 procent van de mannen is slachtoffer van ernstig fysiek of seksueel partnergeweld.
- De meeste klachten tegen partnergeweld worden vandaag geseponeerd en komen zelden voor de rechtbank.
- De wetgeving is niet adequaat. Geweld bewijzen is heel moeilijk.
- Professionele begeleiders (advocaten, psychologen, politiemensen) hebben een te beperkte kennis van partnergeweld.

Cijfers: Rosemie Bruynooghe, 1998

vlucht, naar hun partners terug. Helaas verglijdt de periode van verzoening al gauw naar een nieuwe stilte voor de storm, die wordt gevolgd door een nieuwe ontlading. Vaak zijn futiliteiten de aanleiding. Wie in deze cirkel van geweld terecht komt, leeft een groot deel van zijn leven in angst voor het geweld dat gaat komen. Nogal wat vrouwen die in die situatie vastzitten, proberen de aandacht van de omgeving te trekken met medicijnen, alcohol of drugs.

Nog andere factoren zorgen ervoor dat slachtoffers in de spiraal van geweld

blijven steken. Veel hangt bijvoorbeeld af van de waarden die mensen hantieren. Heeft de vrouw medelijden met de dader omdat die een moeilijke jeugd heeft gehad? Is ze te beschaamd om toe te geven dat ze psychisch of fysiek wordt mishandeld? Is ze bang voor een verlies van status als ze financieel een stapje terug moet zetten?

'Geweld zit logisch in elkaar', aldus Lutgart Van Parijs. Wie in zijn jeugd geweld heeft meegemaakt, loopt een groter risico er op latere leeftijd opnieuw mee geconfronteerd te worden. Een verminkt zelfbeeld en gebrekkige weerbaarheid, dat straalt je uit.'

Niet alle vrouwen zijn doetjes. Partnergeweld treft ook mannen: 2,3 procent wordt ernstig fysiek of seksueel door zijn vrouw mishandeld. 'Mannen krijgen veel meer buiten het gezin met geweld te maken', zegt Lutgart Van Parijs. 'We denken dat ze binnen het gezin hoofdzakelijk het slachtoffer zijn van psychologisch ge-

weld: ze worden bestookt met telefoontjes of mails, worden afgewezen of beschuldigd van seks met de kinderen, krijgen geen bezoekrecht. Er is duidelijk een grote nood aan wetenschappelijk onderzoek naar partnergeweld. Hier laat de overheid het helaas afweten.'

Om het geweld op vrouwen in de komende jaren in te dijken, wil de vzw Zijn een platform oprichten van ervaringsdeskundigen, mensen en organisaties die professioneel met de problematiek bezig zijn. De vzw begeleidt niet alleen slachtoffers, maar biedt ook opleidingen aan hulpverleners en zorgt voor doorverwijzing. Op 1 december organiseert Zijn een studiedag 'Geweld in vertrouwensrelaties', met aandacht voor geweld op vrouwen én mannen. ■

Marleen Teugels

INFO

www.vzwzijn.be; zijn@amazone.be;
02 229 38 70 of 02 229 37 27.